

POSTANOWIENIE

Dnia 20 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak

SSN Oktawian Nawrot (sprawozdawca)

w sprawie z protestu wyborczego D.P.

przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej,

przy udziale Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej, Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej W. i Prokuratora Generalnego, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 20 listopada 2019 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 22 października 2019 r. (data nadania pisma w placówce pocztowej operatora wyznaczonego) D.P., będącą jednocześnie mężem zaufania w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w W., skierowała do Sądu Najwyższego protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

Wnosząca protest zarzuciła dopuszczenie się nieprawidłowości przeciwko wyborom wymienionych w rozdziale XXXI Kodeksu Karnego, dotyczących przebiegu głosowania i ustalania wyników głosowania, naruszenie prawa wyborczego określonego w Kodeksie Wyborczym oraz w wytycznych dla

Obwodowych Komisji Wyborczych zawartych w Uchwale Państwowej Komisji Wyborczej nr 210/2019 dotyczących przebiegu głosowania oraz ustalania wyników głosowania. Zarzut swój oparła przede wszystkim na rozbieżności pomiędzy liczbą kart do głosowania wyjętych z urny a liczbą głosujących odnotowaną w trakcie głosowania odnotowaną przez Wnoszącą protest w trakcie głosowania. Różnica ta, w jej ocenie, wynosiła 271 kart/osób.

Ponadto Wnosząca protest zarzuciła nieprawidłowości w pracach Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w W., w szczególności dotyczące:

- 1) nienależytego zabezpieczenia pomieszczenia, w którym z soboty na niedzielę przechowywane były materiały wyborcze;
- 2) zbyt późnego otwarcia szkoły, tj. o godzinie 6.20, którego skutkiem był pośpiech w liczeniu kart do głosowania, przez co Wnosząca protest nie mogła stwierdzić poprawności w przeliczeniu kart;
- 3) stemplowania kart wyborczych przy obecności dwóch członków komisji (w tym wiceprzewodniczącego);
- 4) niezabezpieczenia stempla komisji po zakończeniu stemplowania;
- 5) wrogiego nastawienia do obserwatora społecznego i męża zaufania;
- 6) liczenia pakietów kart do głosowania przez każdego członka osobno;
- 7) sporządzenia protokołów za pomocą ołówka;
- 8) ponownego wprowadzania danych przez informatyka ze względu na brak zapisania danych;
- 9) braku obecności członków obwodowej komisji wyborczej w czasie pracy informatyka;
- 10) wyjścia 9 członków z lokalu wyborczego przed zakończeniem wprowadzania danych do systemu informatycznego;
- 11) powtórnego drukowania protokołów ze względu na niezgodność kodów;
- 12) opuszczenia lokalu wyborczego przez 9 członków Komisji przed ostatecznym zatwierdzeniem protokołu elektronicznego.

Jednocześnie Wnosząca protest wnioskowała o ponownie przeliczenie kart do głosowania oraz sprawdzenie prawidłowości sporządzenia listy wyborców na posłów i senatorów w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w W..

W odpowiedzi na protest, pismem z dnia 4 listopada 2019 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego), Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej wniosł o pozostawienie protestu wyborczego – jako niespełniającego wymogów formalnych – bez dalszego biegu.

W odpowiedzi na protest, pismem z dnia 5 listopada 2019 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego), Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w W. również wniosł o pozostawienie protestu wyborczego bez dalszego biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest, wobec niespełnienia warunków określonych w art. 241 § 3 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (j.t. Dz.U. 2019, poz. 684; dalej: – k.wyb.), należało pozostawić bez dalszego biegu.

Zgodnie z przepisem art. 82 § 1 k.wyb. protest wyborczy powinien zostać oparty co najmniej na jednej z dwóch następujących przesłanek:

1) dopuszczeniu się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub

2) naruszeniu przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalania wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

A contrario protest wyborczy nie może zostać wniesiony z innego powodu, w tym ewentualnego naruszenia pozakodeksowego źródła prawa wyborczego. Sformułowane przez Wnoszącą protest zarzuty opierają się zaś w przeważającej części na ewentualnym naruszeniu wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 13 października 2019 r., stanowiących załącznik do uchwały nr 210/2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 2 września 2019 r. (M.P. poz. 890).

W opinii Wnoszącej protest część z ewentualnych nieprawidłowości dotyczących przebiegu głosowania oraz ustalania wyników głosowania przekłada

się na zasadność zarzutu popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalania wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Podstawowym zarzutem mającym uzasadniać powyższe jest rozbieżność pomiędzy liczbą kart do głosowania wyjętych z urny a liczbą głosujących odnotowaną przez Wnoszącą protest w trakcie głosowania. Zgodne z treścią stanowiska PKW, jak i OKW, z protokołu sporządzonego przez Obwodową Komisję Wyborczą nr [...] w W. liczba kart wyjętych z urny oraz liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej była tożsama i wyniosła 1.651. Zgodnie zaś z protokołem głosowania sporządzonym przez wskazaną komisję w związku z wyborami do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej liczba kart wyjętych z urny wyniosła 1.648, zaś liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania wyniosła 1.651. Różnica obejmująca 3 karty została wyjaśniona przez członków komisji poprzez wskazanie możliwości korelującej z prawdopodobieństwem, iż wyborcy nie wrzucili do urny wydanych im kart do głosowania. Stosownie do powyższego brak jest podstaw do uznania, że wskazana wyżej rozbieżność dotyczyła 271 kart.

Przedstawione przez Wnoszącą protest dane wynikające ze sporządzonego i wypełnionego przez nią formularza nie mogą być uznane za dowód w sprawie i same w sobie podważać wiarygodności informacji zawartych w sporządzonych przez Obwodową Komisję Wyborczą protokołach głosowania, podpisanych przez ośmiu jej członków. Jak bowiem podkreślił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 4 lipca 2003 r., III SW 61/03: „wpisanie do protokołu głosowania nieprawdziwej liczby kart wyjętych z urny w celu ukrycia faktu, że kart tych było więcej niż kart wydanych, mogłoby być traktowane jako przestępstwo nadużycia przy liczeniu głosów przewidziane w art. 248 pkt 4 Kodeksu karnego, gdyby osoba wnosząca protest zarzut ten udowodniła. Nie może być uznany za dowód w sprawie protokół głosowania w obwodzie sporządzony osobiście przez osobę wnoszącą protest, wraz z wpisanymi przez nią danymi, różniącymi się od urzędowego dokumentu

sporządzonego przez komisję obwodową, podpisanego przez wszystkich jej członków bez uwag i zastrzeżeń”.

Jak zaś podkreśliła Okręgowa Komisja Wyborcza w W. w stanowisku w przedmiocie rozpatrywanego protestu wyborczego w protokole głosowania sporządzonym w związku z wyborami do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nie pojawiają się jakiegokolwiek uwagi wniesione przez męża zaufania i obserwatora społecznego. W protokole głosowania sporządzonym w związku z wyborami do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej znajduje się rzeczona informacja o różnicy w liczbie 3 kart pomiędzy wydаныmi kartami a wyjętymi kartami z urny. Adnotacja członków komisji jest taka, że „wyborcy prawdopodobnie nie wrzucili wydanych kart do głosowania”. Ponadto w protokole zawarta jest informacja, że „2 karty są nieważne ze względu na brak pieczętek, najprawdopodobniej karty zlepiły się w czasie stemplowania i tak zostały wydane”, a także informacja o zarzutach męża zaufania „wniosek o zabezpieczenie pieczętki” i w nawiasie informacja, iż został on „zrealizowany”. Konsekwentnie należy stwierdzić, że Wnosząca protest jako mąż zaufania nie wniosła do protokołu uwag merytorycznych w odniesieniu do liczby wydanych lub wyjętych z urny kart do głosowania, zaś informacja o różnicy pomiędzy kartami wydanyymi a wyjętymi z urny zdecydowanie odbiega od twierdzenia Wnoszącej protest.

Sąd Najwyższy zważył ponadto, że Wnosząca protest nie podniosła w nim, że dokonane zostało przestępstwo przeciwko wyborom do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej lub do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, a jedynie „dopuszczono się nieprawidłowości przeciwko wyborom” oraz że „zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom”. Gdyby jednak przyjąć, że Wnosząca protest formułuje zarzut dopuszczenia się przestępstwa stypizowanego w art. 248 pkt 2 k.k. uznać należałoby jego bezzasadność. Wnosząca protest nie wskazała bowiem jakie dokumenty miałyby zostać sporządzone w wyniku zachowania wypełniającego znamiona przestępstwa, a tym bardziej nie przytoczyła żadnych dowodów na tę okoliczność. Sama odmowa przeliczenia kart do głosowania do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu głosowania, przed otwarciem lokalu wyborczego, nie jest równoznaczna z intencjonalnym wprowadzeniem w błąd celem nieprawidłowego sporządzenia list

kandydujących lub głosujących, protokołów lub innych dokumentów wyborczych, a taką właśnie interpretację narzuca użyte przez ustawodawcę w analizowanym przepisie określenie „podstęp”. Zważyć ponadto należy, że czyn stypizowany w art. 248 pkt 3 k.k. jest przestępstwem umyślnym, które ze względu na wymóg celowego działania sprawcy, może być popełniony jedynie w zamiarze bezpośrednim.

Analogicznie bezzasadny jest – gdyby przyjąć taką interpretację zwrotu „zachodzi podejrzenie popełnienia (...) przestępstwa” – zarzut naruszenia dyspozycji art. 248 pkt 4 k.k. Jak wyżej podkreślono nie został on udowodniony w kontekście twierdzenia o różnicy dotyczącej liczby wydanych kart do głosowania oraz wyjętych z urny. Nie znajduje on również zastosowania w odniesieniu do opisanego przez Wnoszącą protest sposobu segregowania i liczenia kart zaraz po ich wyjęciu z urny. Nie jest jasne na czym miało polegać nadużycie lub dopuszczenie do nadużycia przy przyjmowaniu lub obliczaniu głosów.

Zarzut Wnoszącej protest w tym zakresie opiera się w istocie na niemożności skontrolowania wszystkich liczących karty członków komisji. Brak rzeczowej możliwości nie stanowi jednak dowodu dopuszczenia się czynu określonego w art. 248 pkt 4 k.k., ani nie ma wpływu na wynik głosowania i wynik wyborów. Konsekwentnie bezzasadny jest zarzut naruszenia art. 71 § 1a k.wyb. Z informacji przedstawionych przez Wnoszącą protest wynika, że „segregacja i liczenie kart zaraz po wyjęciu ich z urny odbywało się przy jednym stole przez wszystkich członków OKW, każdy z nich przeliczał karty do głosowania na konkretnego kandydata i oddawał taki pakiet innej osobie do sprawdzenia”. Wnosząca protest dodaje następnie, że „sprawdzenie polegało jedynie na policzeniu liczby kart, nie pod kątem prawidłowości skreślenia kandydata lub czy np. w pakiecie znajdują się karty tylko jednego kandydata”. Konsekwentnie stwierdzić należy, że wątpliwość Wnoszącej protest dotyczyła prawidłowości posegregowania kart. Jednocześnie uznać należy, że wskazana wątpliwość nie była uzasadniona żadną przesłanką pozytywną, a jedynie negatywną, czyli niemożnością skontrolowania wszystkich liczących. Tym samym rzeczona wątpliwość nie może stanowić dowodu, że doszło do naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego.

Bezzasadny jest także zarzut naruszenia art. 513c k.wyb. Przede wszystkim opisane przez Wnosząca protest okoliczności związane z pracą informatyka, jak również opuszczenia przez członków OKW lokalu wyborczego, w żadnym stopniu nie mają związku z „przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem”. Wnosząca protest nie wskazała także jakiegokolwiek dowodu świadczącego o powyższych czynnościach.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 243 § 1 k.wyb. pozostawił protest bez dalszego biegu.